

Novela autorského zákona 2022 a muzea

NGP, metodické centrum
Praha, 12. dubna 2023

JUDr. Adéla Faladová
Samostatné oddělení autorského práva MK

Program:

I. blok

- Základní principy autorského práva a sjednocování předpisů v rámci EU
- Novela AZ z prosince 2022 a její hlavní změny

II. blok

- Dopady novely AZ 2022 na práci muzeí a galerií
- Licence pro díla nedostupná na trhu

III. Diskuze, dotazy

Základní principy autorského práva a sjednocování předpisů v rámci EU

- základem autorského práva v ČR:
 - mezinárodní smlouvy
 - právo EU
 - Ústavní právo ČR → Listina zákl. práv a svobod (čl. 34)

Právní předpisy – autorskoprávní

- **Mezinárodní smlouvy** a úmluvy – zejm. Bernská úmluva, Římská úmluva, smlouvy WIPO z roku 1996 ad.

Viz <https://www.mkcr.cz/clenstvi-cr-v-nejvyznamnejsich-mezinarodnich-autorskopravnich-umluvach-a-smlouvach-738.html>

(nejnovější smlouvy – *Pekingská smlouva - 2012, Marrákešská smlouva – 2013*)

- **Směrnice + nařízení EU** – částečná harmonizace autorského práva a práv souvisejících – v rámci EU, resp. EHP

(již **14 směrníc + 2 nařízení**)

Viz <https://www.mkcr.cz/smernice-eu-o-autorskem-pravu-a-pravech-souvisejicich-s-pravem-autorskym-695.html> (nejnovější: *APnaJDT – 2019, OnlineSatCab - 2019*)

(+ **judikáty Soudního dvora EU** – viz http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/)

➤ **Národní úprava**

– Ústava-LZPS - Článek 34 LZPS

(1) Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.

(2) Právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.

- **AZ – 121/2000 Sb., ve znění novel (již 27...)**

důležité novely: 216/2006 Sb., 228/2014 Sb., 102/2017 Sb., 50/2019 Sb. (94/2021 Sb.)

zatím poslední: **429/2022 Sb.**

+ **prováděcí vyhláška k AZ: 488/2006 Sb.**, ve znění 408/2008 Sb.

úplné znění AZ k 5. 1. 2023 - viz web MK (→ Struktura → Autorské právo → Právní předpisy)

+ **OZ – 89/2012 Sb. (+ tzv. změnový zákon č. 303/2013 Sb.)** – licenční smlouvy

+ přímo účinné **nařízení (EU) 2017/1128 o přenositelnosti obsahu** (týká se služeb typu Voyo, Spotify apod.)

Harmonizace autorského práva v EU

- zatím stále jen dílčí... („unijní AP“ zatím v nedohlednu)
- zejm. odstraňování překážek pro jednotný trh (Single Market)
- od r. 2015 – rozvoj Jednotného digitálního trhu

Evropská komise

- **5/2015 Sdělení EK - Strategie pro Jednotný digitální trh v Evropě**
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0192>
(mj. - modernizace AP, přeshraniční ne-dostupnost obsahu, výjimky z práv – pro výzkum, TDM, objasnění role ISPs, přeshraniční vymáhání práv)
- **12/2015 - Sdělení EK - Směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva** *(součást tzv. 1. AP balíčku)*
http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/ap_aktuality/sdeleni-evropske-komise--smerovani-k-modernejsimu-a-evropstejsimu-ramci-v-oblasti-autorskeho-prava-273191/
- **9/2016 – Sdělení EK - Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu** *(součást tzv. 2. AP balíčku)*

Sdělení EK: Směrování k modernějšímu a evropštějšímu... (12/2015) – Akční plán

4 pilíře

1.	Rozšíření přístupu k obsahu v rámci EU (zjednodušení licencování)	✓	nařízení o přenositelnosti obsahu (EU) 2017/1128
2.	Výjimky z autorského práva (přizpůsobení digit. prostředí)	✓	směrnice a nařízení k provedení Marrákešské smlouvy (EU) 2017/1564 (EU) 2017/1563
3.	Vytvoření spravedlivějšího trhu (tzv. value gap)		→ novela AZ 2019 směrnice (EU)2019/789 směrnice (EU) 2019/790 → novela AZ 2022 (+ OZ)
4.	Boj proti pirátství (zlepšení vymahatelnosti práv, zejm. v online prostředí)		→ doporučení EK k boji proti online pirátství tzv. živého obsahu - očekáváno koncem dubna 2023

Základní principy AP (platí i nadále...)

- autorem jen fyzická osoba (zvíře, umělá inteligence...) - § 5 AZ
- vznik ochrany – neformálně - § 9 AZ
- domněnka autorství - § 6 AZ

tzv. copyrightové výhrady:

© jméno, rok 1. vydání

obdobně: „All rights reserved“ (*Všechna práva vyhrazena*)

+ pro zvuk. záznamy: ℗

+ podobná označení – jiný význam (!)

Creative Commons

Základní principy AP (platí i nadále...) – pokr.

- po smrti autora → přechod na dědice (popř. na stát jako odúmrt') - § 26 AZ
- s přechodem vlastnického práva k hmotnému substrátu nepřechází automaticky autorská práva (!) - § 9 odst. 3 AZ
 - k užití třeba licenční smlouvy, nestanoví-li AZ jinak
(§ 2358 a násl. OZ, ve znění novely 429/2022 Sb.)
- není povinností vlastníka hmotného substrátu věc udržovat a/nebo chránit před zničením (povinnost může vyplývat z jiných práv. předpisů!) - § 9 odst. 4 AZ
- právo autora na přístup k dílu - § 12 odst. 3 AZ

novela AZ č. 429/2022 Sb.

= implementace směrnic EU z roku 2019

- [směrnice \(EU\) 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu](#)
- [směrnice \(EU\) 2019/789, kterou se stanoví AP pravidla „pro některé online přenosy“](#)

- přijaty (EP a Radou EU) dne 17. dubna 2019
- lhůta pro implementaci - do 6. června 2021
- návrh implementační novely schválen vládou (21. 6. 2021; 25. 10. 2021)
- [sněmovní tisk 31; senátní tisk 1](#)

(důvodová zpráva, RIA, pozměňovací návrhy, stenoáznam)

- novela přijata Parlamentem ČR dne 7. 12. 2022, ve Sb. dne 21. 12. 2022
- účinnost od **5. ledna 2023**

novela AZ č. 429/2022 Sb. – **přehled novinek**

- **předměty ochrany:** díla (§ 2); není chráněno (§ 2 odst. 6); vynětí z ochrany (§ 3); osiřelá díla (§ 27a); **díla/předměty ochrany nedostupné na trhu (§ 27c + § 74, § 78 atd.)**; volná díla (§ 28)
- **subjekty ochrany - nositelé práv** (autor, výkonný umělec, výrobce ZZ, ZOZ, vysílatel, nakladatel (neperiodik, periodik), **vydavatel tiskové publikace - § 87b**, pořizovatel databáze, zveřejnitel)
- **obsah ochrany - práva** (osobnostní+majetková, **vznik ochrany, trvání ochrany, speciální úprava pro některé druhy děl) + nástroje ochrany** (zejm. § 40 a násl.); **nová úprava odpovědnosti tzv. úložišť (§ 46 násl.)**; **právo nakl. na odměnu za půjčování v knihovnách (§ 87)**; **valorizace odměny za půjčování pro autory (příloha k AZ č. 1)**

novela AZ č. 429/2022 Sb. – **přehled novinek** (pokr.)

- **výjimky** z výlučných práv a **omezení** práv + výkladová pravidla = třístupňový test - § 29
 - nové výjimky pro TDM - vytěžování textů a dat (§ 39c, 39d)
 - nová výjimka pro digitální výuku (§ 31a)
 - nová výjimka pro pastiš (§ 38g)
 - změna seznamu knihoven, za které stát platí odměnu za půjčování (§ 37 odst. 2)
 - (tzv. záložní) výjimka pro užití děl/předmětů ochrany nedostupných na trhu, není-li KS (§ 37b)

novela AZ č. 429/2022 Sb. – **přehled novinek** (pokr.)

- **licenční smlouvy** (§ 2358 a násl. **OZ + 429/2022 Sb. (!)**)
- **ochrana práv** - prostředky ochrany (soukromoprávní) + **přestupky** (+ TP) – **nové** (§ 105a, 105b), **související s § 87b** (práva vydavatelů periodik)
- **kolektivní správa** (kolektivní správci práv + tzv. nezávislí správci práv)
dílčí změny v RKS (§ 97e odst. 4; § 97ea – ad díla nedostupná na trhu...)
- **mimosoudní řešení sporů** – prostředníci (dříve § 101 a násl.)
nově § 53 a násl. AZ; širší oblast působnosti)

+ **úprava pravidel pro vysílání a přenosy vysílání** = implementace směrnice (EU)2019/789)

doplňkové online služby vysílatele (§ 21a); úpravy KS práva na přenos vysílání....

+ **změny** provedené novelou AZ 2022 **na základě poslanceckých pozměňovacích návrhů**

(nesouvisející s implementací směrnic EU)

- **ohlašování živých hudebních produkcí** kolektivnímu správci OSA (§ 98c odst. 4 – doplnění posl. věty)
 - není nutno ohlašovat: kromě „folkloru“ **nově také:**
 - „vlastní skladby + nezastupovaní OSA pro živé produkce“
 - volná díla (po uplynutí trvání doby ochrany práv)
- „lex železářství“ - § 23 (co se nepovažuje za provozování TV a/nebo R)
 - velmi restriktivní výklad (!)

Dopady novely AZ 2022 na muzea (galerie, knihovny...)

- zákonná licence pro vytěžování textů a dat pro VV – pro instituce kulturního dědictví /§ 39d písm. b)/
- *zákonná licence pro digitální výuku – i mimo prostory školy, ale na její odpovědnost... (§ 31a)*
- *zákonná licence pro pastiš (§ 38g) – ochrana osobnostních práv/postmortální ochrana*
- změna v úpravě odměny za půjčování v knihovnách (§ 37 odst. 2)
(odměna se neplatí za půjčování v knihovnách muzeí, galerií a archivů (!))
- + („záložní“) zákonná licence pro užití děl nedostupných na trhu (§ 37b)

Dopady novely AZ 2022 na muzea (galerie, knihovny...) (pokr.)

- nové právo související s právem autorským

➤ právo nakladatelů (a vydavatelů) na odměnu z půjčování v knihovnách

- obdoba práva autora na odměnu dle § 37 odst. 2

- doplnění § 87 (nový odst. 2) + Přílohy č. 1 – sazba 0,68 Kč za výpůjčku; *platí stát*
→ NK ČR → **DILIA** → *autoři + nakladatelé*

- povinná KS (DILIA, žádost o oprávnění)

+ **valorizace odměny pro autory** (z 0,50 na 1,- Kč)

+ rozšířen okruh knihoven, za které stát platí odměny (§ 37 odst. 2);

+ **odměny se neplatí (mj.) za knihovny muzeí, galerií a archivů**

Dopady novely AZ 2022 na muzea (galerie, knihovny...) (pokr.)

- změny ve smluvním právu (licenční smlouvy - § 2358 a násl. OZ)

➤ **princip vhodné a přiměřené odměny § 2374 - nový odst. 1)**

+ **paušální odměna – jen v odůvodněných případech, s ohledem na odvětví...**
(§ 2374 - nový odst. 2)

➤ **doplnění úpravy tzv. best-sellerového paragrafu**

(§ 2347 odst. 2 a 3 - nově pro paušální i výnosové odměny)

➤ **zvl. úprava info povinností** pro licence k užití předmětů ochrany podle AZ
(nový § 2374a)

➤ **úprava odstoupení od smlouvy (nebo změna na nevýhradní)** pro nečinnost -
v případě nevyužívání licence vůbec (úprava § 2378)

Dopady novely AZ 2022 na muzea (galerie, knihovny...) (pokr.)

- **díla nedostupná na trhu**

Úprava před novelou AZ 2022 - jen v části AZ upravující KS

- rozšířená KS - § 97e odst. 4 písm. i)
- + Seznam děl na trhu nedostupných - § 97f (veden NK ČR)
- *jen pro knihy a periodika (jen pro slovesná díla, popř. s ilustracemi)*
- *jen pro území ČR*

Licence pro díla nedostupná na trhu – podle směrnice(EU)2019/790

- cíl směrnice (EU) 2019/790

→ *usnadnit licencování pro užití online (podpora zpřístupňování evropského kulturního dědictví online) při současném respektování autorských práv (mezinárodních smluv...)*
(zkušenost s osiřelými díly... viz hodnotící [zpráva](#) ke směrnici o osiřelých dílech [2012/28/EU](#))

Čl. 8 – 11 směrnice

- *definice (jakéhokoli) díla (nebo jiného předmětu ochrany) nedostupného na trhu*
- *licencování prostřednictvím kolektivní správy*
- *„záložní“ výjimka (zákonná licence) v případě neexistence KS*
- *záruky pro nositele práv (transparentnost – Portál EUIPO, možnost opt-out)*
- *dialog(y) zúčastněných stran*

+ důležité pro výklad (!):

body odůvodnění (preambule) 29 až 43 směrnice [\(EU\) 2019/790](#)

Licence pro předměty ochrany nedostupné na trhu – podle novely AZ 2022

- **definice DNNT v novém § 27c** (+ odkazy v § 74, § 78, § 82, § 86, § 94...)
(obecná – jakákoli díla, neomezeno jen na knihy, periodika (!) + jiné předměty ochrany, např. zvukové záznamy..., počítačové programy...)
- **licencování užití prostřednictvím KS** – pro vymezený okruh uživatelů (instituce kulturního dědictví – definice v § 37b odst. 1); pro rozmnožování, rozšiřování a zpřístupňování online; § 97e odst. 4 písm. i); + **písm. m) – ostatní předměty ochrany**
- + „záložní“ **výjimka pro užití předmětů ochrany nedostupných na trhu, není-li KS** (nový § 37b);
- jen pro rozmnožování (digitalizaci) a zpřístupnění online (podle § 18 odst. 2) !!!

Seznam děl nedostupných na trhu

- **podmínka pro využití licence** (KS nebo zákonné licence + přeshraniční užití v rámci EU) = předchozí **zveřejnění údajů v Seznamu děl nedostupných na trhu (EUIPO)** + **neprovedení opt-outu nositelem práv (během 6tíměsíční lhůty)** (§ 97ea odst. 3)
- „národní“ (NK) <https://dnnt.cz/> - § 98f (*dopl. vymezení pojmu „druhově shodné nebo obdobné vyjádření“; + 20tiletá „odkladná“ lhůta*)
Viz webináře Národní knihovny (!!!) – viz <https://dnnt.cz/formulare/>
- **EU portál – EUIPO** - <https://euipo.europa.eu/out-of-commerce/#/> (§ 37b odst. 3)
- *účel seznamů: informace nositelům práv; možnost provedení tzv. opt-out*

Portál DNNT vedený EUIPO - (letáček EUIPO)

The screenshot shows a web browser window displaying the EUIPO website. The browser's address bar shows the URL euiipo.europa.eu/out-of-commerce/#/. The website header includes the EUIPO logo (European Union Intellectual Property Office) and the text "Propagace a podpora významu duševního vlastnictví". A navigation menu contains links for "Domů", "About the Observatory", "Intellectual property for...", "Facts, Figures and Case Law", and "News & events". The main content area features a banner for the "KOMERČNĚ NEDOSTUPNÁ DÍLA" portal, which is described as "Jediný on-line portál pro objevování knih, fotografií, filmů a dalších děl z institucí kulturního dědictví". A search bar with the text "All criteria" and a "Hledat" button is visible. The Windows taskbar at the bottom shows the date and time as 11:12 on 05.03.2023.

Dialog se zúčastněnými stranami

připravuje se...

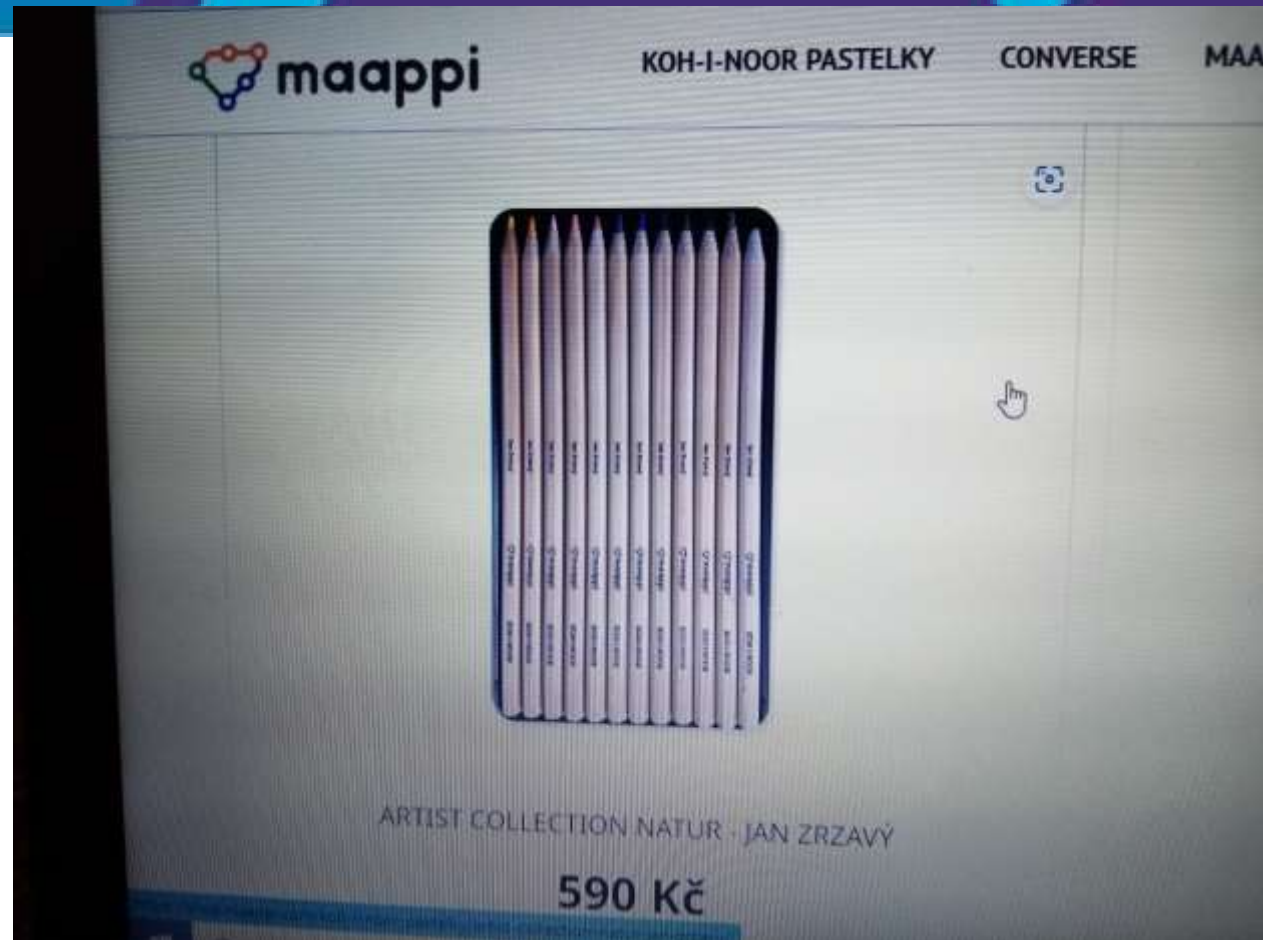
čl. 11 + bod 42 odůvodnění směrnice (EU) 2019/790

- *kdo*: členské státy (= MK) + nositelé práv, KS a instituce kulturního dědictví v každém odvětví
- *kdy*: před implementací - konzultace zvláštních požadavků podle čl. 8 odst. 5 + poté průběžně – podpora pravidelného dialogu mezi organizacemi
- *cílem (obsahem)*: zvyšovat význam a využitelnost mechanismů poskytování licencí uvedených v čl. 8 odst. 1 a zajišťovat účinnost záruk pro nositele práv

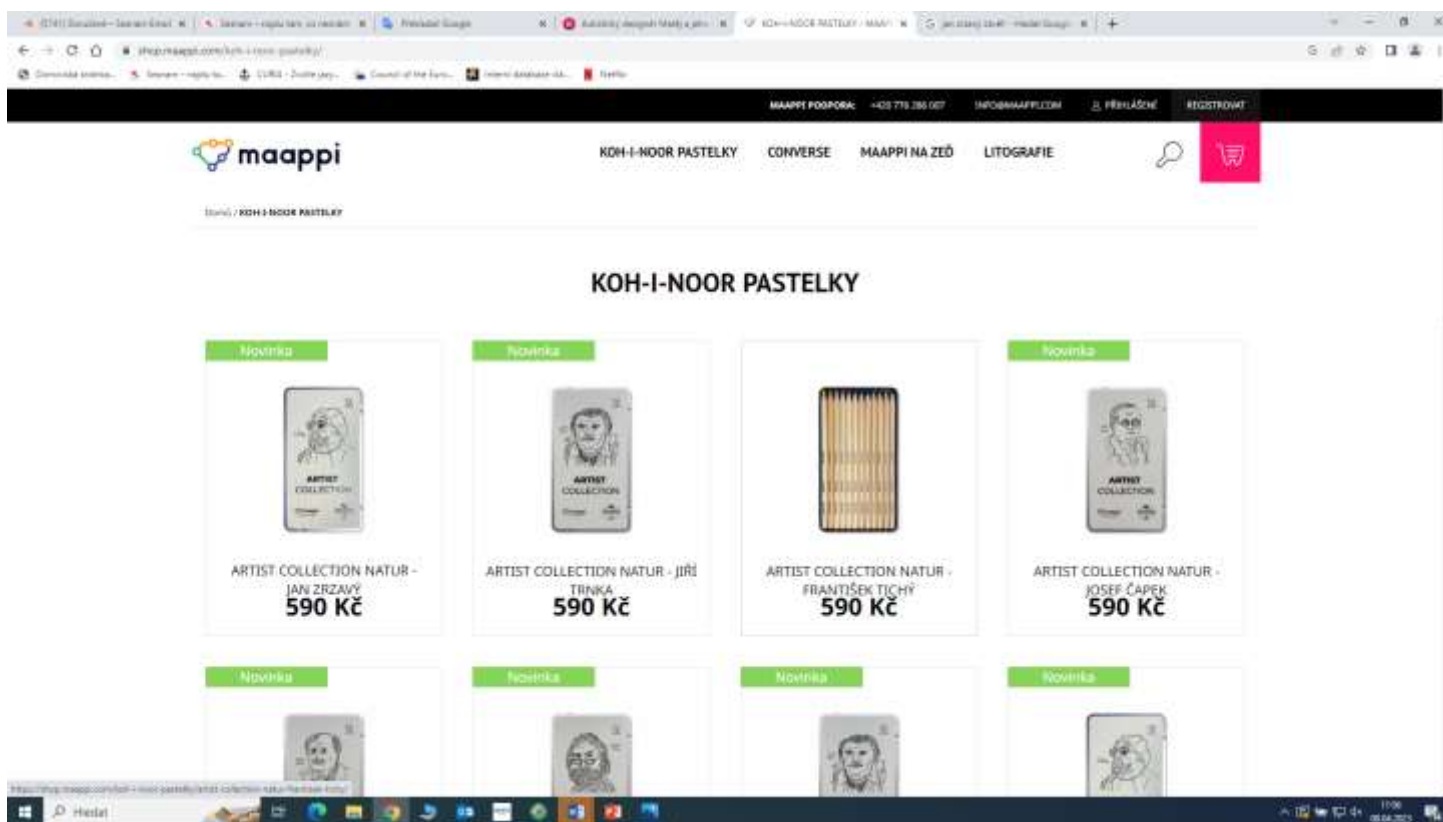
(Europeana – Stakeholder Dialogues for out of commerce works.... 3. dubna 2023;

[prezentace z webináře](#) dostupná online)

Dotaz ad „Zrzavý“

Dotaz ad „Zrzavý“....

(staženo z <https://shop.maappi.com/koh-i-noor-pastelky/> 8.4.2023)

Ochrana osobnosti - § 81 a násl. OZ

– užití projevů osobní povahy (bez souhlasu) – jen ve vymezených případech, restriktivní výklad (!)

- nevztahuje se na užití k reklamním účelům

- aktivní legitimace: § 82 odst. 2 OZ – kterákoli osoba blízká (§ 22 OZ)

Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Informační zdroje (mj.)

- web MK: [*Autorské právo*](#)
- Europeana: [*Copyright Management*](#)
(*Guidelines for Cultural Heritage Institutions*)
- WIPO: [*Managing IP for Museums*](#) ; [*IP diagnostics ...*](#)

Dotazy... (?)

Děkuji za pozornost.

adela.faladova@mkcr.cz